

O RASPOZNAVANJU LOPATARA

Zamislite da sedite kod kuće, u fotelji, podigli ste noge, možda slušate Skrjabina na radiju, ili pak čitate novi, vrlo razuman, roman Martina Ejmisa *Lionel Asbo: State Of England*; ili samo zurite belo ispred sebe, kao neki nedotupavac ili glupan, iako zapravo niste nužno ni jedno, ni drugo, prosto dremajući, u polusnu, na pragu zemlje snova. Zatim, zamislite da vaša draga uleće u sobu, iz prednjeg dvorišta, vičući: „Denise! Denise! Dođi da vidiš!”

Šta god da ste pre toga radili, ili niste, skoćićete kao munjom ošinuti i upitati: „Šta je bilo?”

„Dođi da vidiš lopatara!”, više vaša draga.

Važno je skrenuti pažnju, a to je zapravo i sama suština mojih tvrdnji, da, dok ste još uvek zavaljeni u svojoj fotelji, pre nego što pođete za svojom dragom u baštu, *vi ne znate o čemu ona govori*. Obratite pažnju i na to da ja nisam napisao, *vi nemate pojma o čemu ona govori*. Tu postoji razlika, ona ključna. Ne radi se o tome da vi u ovoj fazi nemate pojma. Naprotiv, i te kako imate. Znaete da ćete kad izađete u baštu, na grozničavi poziv vaše drage, videti jednu od dve stvari. Ali pošto ne znate koju, u redu je reći da ne znate o čemu ona govori. Hajde da tako kalibriramo efikasnost ljudske komunikacije kroz reči.

Da vas ostavimo još koji trenutak u fotelji, pa da ispitamo šta vi zapravo znate. Znaete da se sa znatno povoljnije pozicije iz prednjeg dvorišta može videti lopatar. Ali koja vrsta lopatara? Postoje, kao što smo objasnili, dve vrste. Lopatar može biti osoba sa lopatom, ili može biti jelen. Pre nego što se izvućete iz fotelje i započnete svoj tromi, škripavi, naporni put do prednjeg dvorišta, možda ćete želeći da utvrdite koju od dve vrste lopatara vaša draga toliko želi da vidite. Možete pitati: „Da li je u pitanju osoba sa lopatom ili jelen?” Ali može biti da je vaša draga već odjurila nazad, i ne može da vas čuje; u tom slučaju možete probati da logično zaključite o kom od ta dva se radi.

Na primer, koja vrsta lopatara bi mogla izazvati uzbuđenje kod vaše drage, i to u dovoljnoj meri da poželi da to podeli sa vama? Ako ste vi, ili ona, ili oboje, fanatični zoolozi, gotovo je sigurno da je reč o jelenu. Ali šta ako zoologija ne igra važnu ulogu u vašim životima? Verovali ili ne, ima i takvih ljudi! U tom slučaju, nećete imati mnogo koristi od pogađanja. Osim toga, vaša kuća se možda nalazi odmah pored važnih radova na zaobilaznici Blister lejn, i buka koja odatle dolazi uznemirava vas dok slušate Skrjabina ili čitate Martina Ejmisa ili pokušavate da zaspate. U tom slučaju, vrlo je verovatno da je vaša draga videla osobu sa lopatom. Ali zašto bi to izazvalo uzbuđenje kod nje, toliko da uleti u kuću, kaže vam za to, i opet izleti, da vidi? Čak i da uzmemo u obzir mogućnost da ste vi, ili ona, ili oboje, fanatični građevinski inženjeri, biće dosta lopatara – odnosno, ljudi sa lopatama – koje ćete viđati za vreme radova na putu, koji će, s obzirom na to da su bitni, trajati nekoliko nedelja ili čak meseci. Ravnoteže radi, a bez obzira na vaš fanatizam u oblasti građevinskog inženjerstva, odnosno njegov nedostatak, možete zaključiti da je ipak verovatnije

da je lopatar o kom se radi jelen, na osnovu informacija koje su vam do sad bile dostupne. Čak i ako ni vi ni vaša draga niste fanatični zoolozi, moguće je da je ostala zaprepašćena, kao što ljudi znaju da budu, kad je iz vedra neba ugledala jelena. Postoje knjige o takvim epifanijama.

Dok ste još uvek u fotelji, imamo priliku da izvažemo verovatnoću koju vrstu lopatara vaša draga želi da vam pokaže. Ne možemo sa sigurnošću reći da je u pitanju jelen, ali vrlo je moguće da jeste. Da bismo dalje suzili izbor na običnog, onog s izraženim tufnama, lopatara sa melanizmom (crnog) ili onog sa leukizmom (belog, ali ne albino), moraćemo da sačekamo dok ne stignete do prednjeg dvorišta i sami se uverite, osim ako se vaša nestrpljiva draga ne vrati da vas potera da požurite, pa u tom slučaju možete upitati: „Od četiri varijante jelena sa pljosnatim rogovima u obliku lopate, poznatih kao lopatari, koji je u pitanju?“ Međutim, budite svesni da ćete dobiti smislen odgovor na ovo pitanje samo ako je (a) vaša draga fanatični zoolog, (b) ako je lopatar kog ste videli zapravo jelen, a ne osoba sa lopatom.

Jer, ne zaboravimo da vrsta lopatara još uvek nije sa sigurnošću utvrđena. Vagajući verovatnoću, zaključiti da vaša draga govori o jelenu ne znači da možemo olako odbaciti mogućnost – a ona nije ništa više od toga – da ona govori o osobi sa lopatom. Možemo ukratko ispitati okolnosti koje ukazuju da je to verovatnija opcija od jelena.

Šta ako?, pitamo se, a to je često prefiks pitanja koje može iznedriti značajne, mada možda neočekivane rezultate, šta ako lopatar kog je vaša draga uočila nije osoba sa lopatom koja učestvuje u važnim radovima na zaobilaznici, već grobar? Prizor osobe sa lopatom koja kopa grob nadomak vašeg prednjeg dvorišta bio bi razlog za uzbuđenje, i uznemirenost, zar ne? To bi se moglo shvatiti kao slutnja, možda čak i natprirodna vizija. Ključni pokazatelji koji bi presudili da li je ovo razlog što je vaša draga uzrujano uletela u kuću bili bi njen ton i izraz. Bezazlena uzbuđenost, kakvu bi izazvala epifanija usled prizora jelena lako se može pogrešno protumačiti kao strah, ili prestravljenost. Možda je vaša draga na ivici histerije ili nervnog sloma jer je videla zloslutnu figuru koja kopa grob nadomak vašeg dvorišta, grob koji je time namenjen, kao u nekoj viziji, vama, ili vašoj dragoj, ili obojma. Možemo tvrditi da bi u tom slučaju rekla „grobar“, ne „lopatar“, ali važno je napomenuti da u situaciji kada je neko na ivici histerije ili nervnog sloma, jezik može postati iskrivljen ili izlomljen, ili na neki drugi način odstupati od norme.

Da biste zasigurno utvrdili o čemu vaša draga govori, sâm jezik nije dovoljan. Moraćete da se pridignete iz fotelje i sami se uverite. To je osnova svake nauke.

(S engleskog prevela Tijana Sladoje)